

Марина В. Корж, Світлана О. Баркова

РОЗВИТОК СВІТОВОГО РИНКУ ЕЛЕКТРОМОБІЛІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

У статті досліджено сучасний стан, структурні зрушення та закономірності розвитку світового ринку електромобілів (далі — ЕМ) у 2020–2025 рр. в умовах загострення глобальної конкуренції між трьома центрами впливу — Китайською Народною Республікою, Європейським Союзом і Сполученими Штатами Америки. Актуальність дослідження зумовлена досягненням ринком якісно нової стадії розвитку: у 2025 р. світові продажі ЕМ перевищили 21 млн одиниць, або 25 % загального ринку нових легкових авто, що супроводжується радикальною інституційною перебудовою — запровадженням компенсаційних мит ЄС (17,0–35,3 % понад базове ввізне мито 10 %), США та Канади (по 100 %) проти китайських виробників. Методологічну основу склали методи системного, структурно-динамічного і компаративного аналізу, розрахунок індексу Герфіндаля-Хіршмана (ННІ) для оцінки рівня концентрації ринку та коефіцієнта виявленої порівняльної переваги (RCA), запропонованого Б. Балассою. Емпіричною базою стали дані Міжнародного енергетичного агентства (IEA), BloombergNEF, S&P Global Mobility, Європейської Комісії, СААМ, АСЕА, USITC за 2020–2025 рр. За результатами дослідження виявлено фундаментальну асиметрію конкурентного поля: при відносно низькій концентрації за виробниками (ННІ \approx 725) рівень концентрації за країнами походження є вкрай високим (ННІ \approx 4 696), що свідчить про геоекономічну, а не виключно ринкову природу глобальної конкуренції на ринку ЕМ. Обґрунтовано чотири пріоритетні напрями інтеграції України у глобальні ланцюги доданої вартості галузі: розвиток виробництва компонентної бази, залучення прямих іноземних інвестицій від другорядних китайських OEM, розгортання сегмента переробки акумуляторів та підготовка інженерних кадрів. Практична значущість результатів полягає у можливості їх застосування державними органами та бізнесом для розробки стратегій інтеграції України у відповідні мережі формування доданої вартості.

Ключові слова: світовий ринок електромобілів, глобальна конкуренція, конкурентоспроможність, автомобільна промисловість, експорт, екологічність, інвестиції, інституціоналізація, інноваційні технології, цифрова трансформація.